

Bente Brandborg, beb@sm.dk.

Social – og Boligministeriet

SANDs høringssvar til ”Vejledning om udarbejdelse af husordener på botilbud m.v.”

Kære Bente Brandborg

Vi hilser initiativet til en samlet vejledning om husordener velkommen. Vi mener dog, at en række forhold bør præciseres for at sikre en gennemsigtig og ensartet praksis.

Dette høringssvar forholder sig udelukkende til husordener på botilbud efter §110 i serviceloven.

Beboerinddragelse

Det bør fremgå tydeligt, at husordenen på en §110-boform **skal** revideres mindst én gang årligt, og at beboere skal inddrages aktivt og reelt i processen. Inddragelsen skal dokumenteres, og beboerne skal have mulighed for at stille forslag til ændringer, som kun kan afvises med saglig begrundelse. Vi anbefaler, at fællesmøder bruges til at drøfte reglernes indhold.

Anvendelsesområde: fællesarealer vs. værelser

Vejledningen bør præcisere, hvordan regler gælder for fællesarealer kontra værelser, særligt på §110-tilbud. Vi anbefaler, at beboers værelse som udgangspunkt anses som noget lignende privat ejendom, hvor adgang kun kan ske med frivilligt og informeret samtykke eller i akutte situationer med lovhjemmel. Samtidig bør der være klare retningslinjer for, hvornår og hvorfor personalet kan komme ind, fx i forbindelse med brandhensyn eller nødvendig rengøring.

Generelle samtykker ved indskrivning

Vi oplever, at mange herberger kræver, at beboere ved indskrivning underskriver generelle samtykker til fx værelsesgennemgang, ransagning, urinprøver eller rusmiddeltests. Sådanne samtykker kan ikke anses som frivillige, når de er en betingelse for at få en plads. Alle samtykker skal være reelt frivillige. Vejledningen bør slå fast, at et samtykke givet under trussel om bortvisning eller afvisning ikke er gyldige, hvilket også bør skrives ind i husordenerne, således beboerne er bekendte med deres rettigheder.

SAND – De Hjemløses Landsorganisation

Sundholmsvej 34, st.

2300 København S

Tlf: 89 93 70 60

Mail: sand@sandudvalg.dk

Indgribende regler i dagligdagen

Flere herberger indfører detaljerede regler i husordener, fx forbud mod egne dyner (af hensyn til brand), krav om maksimalt tre flyttekasser, forbud mod møbler eller krav om jævnlige værelsesgennemgange som led i ADL-træning. Sådanne regler kan virke små, men har stor betydning for beboernes oplevelse af privatliv og hjemlighed. Vi anbefaler, at vejledningen indskrifter, at denne type regler kun må anvendes, hvis de er saglige, nødvendige og proportionale, og at det altid skal fremgå klart, hvorfor reglen findes. Samtidig bør det fremgå, at reglerne skal udleveres skriftligt til beboerne og opsættes synligt på tilbuddet, så ingen risikerer at blive sanktioneret for forhold, de ikke har haft reel mulighed for at kende.

Fraværsregler

Det bør afklares, om en regel om fx maksimalt tre dages fravær kan indgå i husordenen. Hvis en sådan regel bruges, bør det fremgå, hvordan undtagelser kan aftales, og om kommunen skal godkende længere fravær. En udskrivning pga. fravær må ikke ske automatisk. Undtagelser fra reglen skal være gennemsigtige.

Arbejdspligt

Vejledningen bør tage stilling til, om der kan stilles krav om arbejdspligt, hvor omfattende opgaverne kan være, og hvordan det håndteres for personer med begrænset arbejdsevne eller på førtidspension. Vi oplever, at enkelte boformer betinger sig, at beboerne udfører praktiske opgaver eller deltager i beskæftigelse i et omfang, der ikke altid er realistisk – eksempelvis krav om 20 timers arbejde om ugen. Dette er uforeneligt med ophold for personer på førtidspension eller borgere med væsentligt nedsat arbejdsevne. En husorden må ikke anvendes til at indføre en skjult "arbejdspligt", som kan bruges til at presse beboere ud, hvis de ikke kan honorere kravene. Vejledningen bør derfor fastslå, at eventuelle praktiske opgaver alene kan være af mindre omfang, realistiske i forhold til den enkeltes funktionsniveau og altid frivillige.

Samarbejde

Begrebet "samarbejde" bør defineres præcist, da det i praksis bruges meget forskelligt, f.eks. som krav om deltagelse i møder, aktiviteter eller efterlevelse af samarbejdskontrakter. Der bør skelnes klart mellem husordener, regler for værelset, samarbejdsaftaler og samtykkeerklæringer, så borgeren kan gennemskue, hvad der er aftalt, således beboerne ikke utilsigtet forpligtes til mere end, hvad der er aftalt. Vi oplever også boformer, der betinger sig at beboeren deltager i møder på kommunen, fx jobcenteret. (Eller går i misbrugsbehandling.) Fravær er bortvisningsgrund. Det bør understreges at dette ikke er lovlig praksis.

SAND – De Hjemløses Landsorganisation

Sundholmsvej 34, st.

2300 København S

Tlf: 89 93 70 60

Mail: sand@sandudvalg.dk

Det er problematisk, når uklare samarbejdskrav anvendes som en elastisk bortvisningsgrund. Vi anbefaler, at vejledningen pålægger tilbuddene at definere samarbejdskrav skriftligt og præcist, og at det tydeligt adskilles fra både husordener, opholdsplaner og samtykkeerklæringer.

Personalets manglende kendskab til forvaltningsloven

Vi oplever, at personalet på alt for mange herberger, ikke er tilstrækkeligt klædt på til at udføre faktisk forvaltningsvirksomhed. Der mangler ofte kendskab til forvaltningslovens rettigheder og pligter, hvilket medfører, at vi dagligt støder på mangelfulde afgørelser og ufuldstændige sagsbehandlingsskridt. Vi anbefaler, at personalet på herberger modtager grundig undervisning i forvaltningsloven og relateret lovgivning, så de kan sikre en behandling af beboerne, der er i overensstemmelse med lovgivningen. Og at det sociale tilsyn får til opgave at sikre at personalet har tilstrækkelige juridiske kompetencer.

Mundtlige advarsler og dokumentation

Det bør fremgå, hvem der kan give mundtlige advarsler. I dag varierer det fra medarbejder til medarbejder, hvilket skaber uensartet praksis og risiko for vilkårlig magtudøvelse. Vi anbefaler, at mundtlige advarsler kun gives af ledelsen eller personer med kompetence hertil, og at alle mundtlige advarsler registreres skriftligt med dato, årsag og navn på den, der har givet advarslen.

Sanktioner

Vi støtter, at mulige sanktioner fremgår tydeligt af husordenen, så beboerne kender konsekvenserne og kan påtale manglende procedurer. Sanktioner skal være proportionale, og beslutningsgrundlaget skal dokumenteres.

Klageadgang og opsættende virkning

Det er afgørende, at klageadgangen bliver reel. Beboeren skal ikke blot have ret til at klage, men også have mulighed for at anmode om opsættende virkning, så en sanktion, særligt bortvisning ikke gennemføres, før klagen er afgjort. Uden denne mulighed bliver klageadgangen illusorisk, fordi konsekvenserne for indgrebet finder sted, før sagen er behandlet. Vejledningen bør beskrive proceduren for at søge opsættende virkning, krav til sagsbehandlingen og frister for afgørelse.

Lange sagsbehandlingstider hos Ankestyrelsen

Vi ønsker at understrege, at der er store problemer med sagsbehandlingstiden i klager over afgørelser fra herberger. Selv om vi er glade for, at lovgiver nu forsøger at regulere området, savner vi en reel og rettidig behandling af klager. Lange ventetider betyder, at beboere i praksis står uden reel klagemulighed, hvis et herberg træffer en afgørelse, beboeren er uenig med, hvilket svækker de rettigheder, som husordener og lovgivning skal sikre.

SAND – De Hjemløses Landsorganisation

Sundholmsvej 34, st.

2300 København S

Tlf: 89 93 70 60

Mail: sand@sandudvalg.dk

Behov for lovhjemmel

Vejledningen bør tydeliggøre, at indgreb som urinprøver, kropsvisitation og ransagning af ejendele kræver klar lovhjemmel og ikke kan gennemføres alene med henvisning til husordenen.

Afslutning

Vi foreslår, at der etableres en fast-track-ordning for klager over sanktioner på herberger. At personalet tilbydes obligatorisk undervisning i forvaltningsret, samt at husordener ikke blot fungerer som opremsninger af forbud, men bliver gennemsigtige og forståelige redskaber, hvor både rettigheder mulige konsekvenser er tydeligt beskrevet, således både brugere og personale ved, hvad de kan forvente og skal forholde sig til. Kun derved kan de gode intentioner ved vejledningen realiseres.

Husordener bør være et redskab til at skabe tryghed, klare rammer og fællesskab og **ikke** til vilkårlige eller uklare indgreb.

Med venlig hilsen

SAND – De hjemløses Landsorganisation/Juman Subihi, jurist